PEYGAMBERİMİZİN ÖLÜM YILDÖNÜMÜ MÜNASEBETİYLE

Değerli müminler!

Bu va'zımızda alemlere rahmet olarak gönderilen son Peygamber Hz. Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimizin bu fani alemden ebedi aleme intikaline rastlayan 8 Haziran 1999 ölüm yıldönümü münasebetiyle vefatından bahsedeceğiz. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor:

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ اِلَيْنَا تُرْجَعُونَ.

"Her canlı ölümü tadacaktır. Sonunda bize döndürüleceksiniz."[369]

Her canlı gibi canlıların en üstünü olan insan hayatı da sınırlıdır. Başı da sonu da bellidir. Çünkü Cenab-ı Hak herkese belli bir yaşama süresi vermiştir. Bu süreyi yaşayan insan ölecektir. Bu kuraldan hiç kimse ayrı tutulmamıştır. Ayet-i Kerime bu gerçeği ifade etmektedir. Eğer dünyada bir kimse için ölümsüzlük olsaydı her halde bu kimse Peygamberimiz olurdu. Halbuki o da ölmüştür. Nitekim Mekkeli müşrikler kendilerini şu sözlerle teselli etmek istiyorlardı: Hz. Muhammed, yakında ölecek! Ve böylece davası bitecektir. Onların bu sözleri üzerine şu ayet-i kerime, sadece Peygamber değil, siz de öleceksiniz, diyordu. Ayet Şöyle:

369 Ankebût, 29/57.

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ اَفَائِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ.

"(Ey Muhammed!) Senden önce hiçbir insana ebedi hayat vermedik, Sen ölürsen, onlar bâki mi kalacaklar? (Onlar da öleceklerdir)."[370]

Ayet-i Kerime, Peygamberimiz de dahil olmak üzere hiç kimseye dünyada ebedi hayat verilmediğini ifade etmektedir.

Cenab-ı Hakk'ın bu değişmeyen kuralı gereği Peygamberimiz de bu dünyadaki yaşama süresini tamamladıktan sonra dünyaya veda ederek ebedi aleme ahirete intikal etmiştir.

Peygamberimiz ilk ve son haccı olan veda haccında Peygamberlik görevini tamamladığı ve ahirete intikalinin yaklaştığı ile ilgili işaretlerde bulunmuştur.

Arafat'ta hacılara yaptığı ve çok önemli konulara değindiği konuşmasının sonunda şöyle diyordu:

"Ey İnsanlar, size ben sorulacağım, ne diyeceksiniz?" dinleyenler:

–Peygamberliğini tebliğ ettin, görevini yaptın, diyeceğiz, dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz, şehadet parmağını yukarıya kaldırıp insanlara işaret ederek üç defa:

–Şahit ol ya Rab, buyurdu.[371]

Peygamberimiz Peygamberliğinin sona erdiğini ilan ediyorken şu ayet-i kerime nazil oluyordu:

اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِيناً

"Bugün size dininizi ikmal ettim. Üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâmı beğendim."[372]

Peygamberimiz bu Ayet-i Kerime'yi tebliğ edince, Hz. Ebu Bekir, Peygamberimizin görevinin sona erdiğini ve vefatının yaklaştığını sezerek ağlamıştı. Gerçekten bundan sonra Peygamberimiz 81 veya 82 gün yaşamıştır.

---

370 Enbiyâ, 21/34.
371 Müslim, "Hac", 19.
372 Mâide, 5/-3.

Ayrıca Peygamberimiz:

لِتَأْخُذُوا مَنَاسِكَكُمْ فَاِنِّى لاَ اَدْرِى لَعَلِّى لاَاَحُجُّ بَعْدَ حَجَّتِى هٰذِهِ

"Haccın menasikini benden öğreniniz. Bilmiyorum, belki bundan sonra bir daha hac yapamam."[373] buyurmuş ve bu haccın son haccı olduğuna işaret etmiştir.

Peygamberimiz veda haccında bütün Müslümanlarla görüşmek istemiş ve Müslümanlara öğütlerde bulunmuştur. Bu görüşme bir bakıma veda etme anlamı taşıyordu. Bu, sadece hayatta olanlarla değil, ölmüş olanların da mezarlarını ziyaretle onlara dua ediyor ve vedalaşıyordu. Nitekim hac dönüşü Uhut şehitlerini ziyaretle onlara dua etmişti. Sonra da okuduğu bir hutbede şöyle demişti:

اِنِّى فَرَطٌ لَكُمْ وَاَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَاِنِّى وَاللّٰهِ لَاَنْظُرُ اِلَى حَوْضِى الْاٰنَ وَاِنِّى اُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْاَرْضِ اَوْ مَفَاتِيحَ الْاَرْضِ وَاِنِّى وَاللّٰهِ مَا اَخَافُ عَلَيْكُمْ اَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِى وَلٰكِنْ اَخَافُ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا.

"Ben sizin Kevser Havuzuna ilk erişeniniz olacağım. Sizin İslâma hizmetlerinize şahadet edeceğim. Vallahi şu anda Havzımı görüyorum. Yine şu anda bana yer hazinelerinin anahtarları yahut yerin anahtarları verildi. Vallahi ben vefatımdan sonra sizin Allah'a ortak koşmanızdan endişe etmiyorum. Yalnız sizin (dünyaya olan ihtirasınız sebebiyle) dünya hakkında yarışacağınızdan korkuyorum."[374]

Peygamberimiz bir gece yarısı da Medine-i Münevvere'deki "Cennetü'l-Baki" mezarlığına giderek orada yatanları da hatırlayarak dua ettiği rivayet edilmektedir.

Bütün bunlar, o büyük Peygamberin herkesle vedalaştığını ve ayrılığının yaklaştığını bildiriyordu.

Peygamberimiz Medine mezarlığını ziyaretten döndüğü zaman hastalandı. O geceyi muhterem eşi Hz. Meymune'nin yanında geçirecekti. Çünkü sıra onda idi. Günlerden Çarşamba idi.

---

373 Müslim, "Hac", 51.
374 Buhârî, "Cenâiz", 73; Müslim, "Fedâil", 9.

Peygamberimiz rahatsızlığına rağmen eşlerine eşit davranmayı hatırından çıkarmadı. Rahatsızlığının ilk beş gününü onların yanında geçirdi. Pazartesi günü hastalığı iyice ağırlaşınca Hz. Aişe'nin yanında kalmak için diğer eşlerinden izin istedi. Yalnız hiç kimsenin hatırını kırmak da istemiyordu. Hz. Aişe'nin yanında kalmak istediğini açık bir şekilde söylememiş, "yarın nerede kalacağım" demiş, Pazartesi olduğu ve Pazartesi günlerini Hz. Aişe'nin yanında geçirdiği için kendisine, "istediğiniz yerde kalabilirsiniz" denilmişti.

Peygamberimizin hastalığı humma hastalığı idi. Bu hastalığında son derece zayıflamıştı, yalnız başına yürüyemiyordu. Bunun için Hz. Ali ile Hz. Abbas koluna girerek kendisini zorlukla Hz. Aişe'nin odasına götürdüler. Hastalığının son sekiz günü burada geçti.

Peygamberimiz sağlığı müsaade ettiği sürece imamlık görevini yapmaya devam ediyordu. Son kıldırdığı namaz akşam namazı idi.[375] Yatsı namazının vakti girince, namazın kılınıp kılınmadığını sormuş, kılınmadığı, cemaatın kendisini beklediği haber verilince, yıkanarak ayağa kalkmaya çalışmış fakat bayılarak düşmüştü. Ayıldığında yine namazı sormuş, aynı cevabı alınca tekrar yıkanmış, namaza gitmeye çalışmış fakat yine bayılıp düşmüştü. Ayıldığında aynı soruyu sormuş ve aynı cevabı almıştı. Tekrar yıkanmış fakat yine bayılmış namaza gitme imkânı bulamamıştı. Dördüncü defa ayıldığı zaman:

–Ebû Bekir'e söyleyin, namazı kıldırsın, buyurmuştu. Hz. Aişe, babasının yumuşak kalpli olduğunu, Kur'an okurken ağladığını, makamınıza geçip duramıyacağını, bir başkasının namazı kıldırmasını emredin, demesi üzerine, Peygamberimizin:

–Ebû Bekir Cemaate namaz kıldırsın, buyurmuştu. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir de birkaç gün namaz kıldırmıştı.[376]

Peygamberimiz vefatından 5 gün önce Perşembe günü sabahı hastalığı ağırlaştı. Yanındakilere:

–Bana yazı yazacak bir şey getirin; Size, benden sonra sapıklığa düşmemeniz için vasiyetimi yazdırayım, buyurdu. Orada bulunanlar bu konuda ayrılığa düştüler. Bir kısmı:

–Resûlullah'ın hastalığı ağırlaşmıştır. Yanımızda ise Allah'ın kitabı var, o bize yeter, dediler ve Peygamberimizin o anda bir şey yazmasını istemediler, daha sonra yazılsın dediler. Bazıları ise:

375 Buhârî, "Salât", 98.
376 Buhârî, "Salât", 46.

–Hayır, şimdi yazılsın, deyip, bu görüşe karşı çıkarak tartışmaya başladılar. Bunun üzerine Peygamberimiz yanında bu şekilde davranılmasını hoş görmeyerek;

–Hiçbir Peygamberin yanında tartışma doğru değildir. (Haydi yanımdan çıkın) Benim şu içinde bulunduğum hal, sizin beni meşgul etmek istediğiniz şeyden hayırlıdır, buyurdu ve vefatı esnasında üç şey vasiyet etti.

1) Müşrikleri Arabistan'dan çıkarınız.

2) Gelecek elçilere benim yaptığım gibi ikramda bulununuz. Olayı anlatan İbn Abbas, üçüncü vasiyeti hatırlayamıyorum, demiştir.[377]

Peygamberimiz aynı gün öğle üzeri biraz iyileşince yedi tulum suyun vücuduna dökülmesini emretmişti. Sonra da Hz. Ali ve Hz. Abbas'ın yardımı ile mescide gelmiş, fakat Hz. Ebû Bekir namazı kıldırmaya başlamıştı. Hz. Ebû Bekir Peygamberimizin geldiğini hissedince imamlıktan çekilmek istemiş, ancak Peygamberimiz, yerinde kalması için işarette bulunmuş ve Hz. Ebû Bekir'in yanında oturdu. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir de Peygamberimize uydu. Cemaat da (Peygamberimiz hasta olduğu için sesi duyulmuyordu. Hz. Ebû Bekir'in yüksek sesle tekrarladığı) tekbirlere uyarak namazı kıldı.

Namazın sonunda Peygamberimiz cemaate bir konuşma yaptı. Bu O'nun cemaate yaptığı son konuşma idi. Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu:

اِنَّ اللّٰهَ سُبْحَانَهُ خَيَّرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللّٰهِ.
فَبَكَى اَبُوبَكْرٍ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ

"Allah Teâlâ kulunu dünya hayatı ile âhiret nimetleri arasında serbest bıraktı (bunlardan birini seçmesini istedi). Allah'ın kulu da âhiret nimetlerini tercih etti, buyurdu. Hz. Ebû Bekir bu sözleri işittiği zaman ağlamış, herkes onun ağlamasına hayret etmişti. Fakat Peygamberin sadık dostu ve mağara arkadaşı O'nun bu sözlerle neyi anlatmak istediğini çok iyi anlamıştı.

Peygamberimiz daha sonra sözlerine şöyle devam etti:

---

377 Buhârî, "İlim", 39.

اِنَّ اَمَنَّ النَّاسِ عَلَىَّ فِى صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ اَبُوبَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلاً لاَتَّخَذْتُ اَبَا بَكْرٍ خَلِيلاً وَلَكِنْ اُخُوَّةُ الْاِسْلَامِ وَمَوَدَّتُهُ. لاَ يَبْقَيَنَّ فِى الْمَسْجِدِ بَابٌ اِلاَّ سُدَّ اِلاَّ بَابَ اَبِى بَكْرٍ

"Arkadaşlığına ve malına en çok minnet duyduğum insan Ebû Bekir-dir. Ümmetimden bir kimseyi bu dünyada dost edinmem gerekse hiç şüphe yok ki bu dost, Ebû Bekir olurdu. Fakat İslam bağı hepimizi kardeş yapmıştır. Ebû Bekir'in mescide bakan penceresi açık kalsın diğer pencereler kapansın. (Sizden evvelki milletler Peygamberlerin ve evliyanın mezarlarını birer ibadethane edinmişlerdi. Sizi böyle bir şey yapmaktan men ederim.)"[378]

Peygamberimiz konuşmasını bitirdikten sonra tekrar Hz. Aişe'nin odasına döndü.

Peygamberimiz cemaate yaptığı bu son konuşmasında iki önemli hususa dikkat çekmiştir.

Birincisi, İslam kardeşliğinin önemine işaret buyurmuş, bunun her türlü dostluktan üstün olduğunu ifade etmiştir.

İkincisi, mezarının namazgâh edinilmemesidir. Çünkü geçmişte böyle yapanlar, Peygamberlerinin mezarlarına aşırı derecede hürmet edenler putperestliğe düşmüşlerdi. Halbuki İslamiyet, birinci hedef olarak putperestliği yıkmıştır. Bunun için Peygamberimiz ölümü ile sonuçlanan bu hastalığında da bu noktaya dikkat çekmiştir. Bu konuda şu hadis-i şerifi hatırlamak yeterlidir. Peygamberimiz buyuruyor:

لَعَنَ اللّٰهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اِتَّخَذُوا قُبُورَ اَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ

"Allah Yahudi ve Hıristiyanlara gazap etsin ki, onlar Peygamberlerinin mezarlarını mescid edindiler."[379]

Pazartesi günü gün ilerliyorken Peygamberimiz peşpeşe birkaç baygınlık geçirmişti. Hz. Fatıma biricik babasının çektiği sıkıntıdan üzülerek:

378 Buhârî, "Salât", 80; Müslim, "Mesâcid", 3.
379 Buhârî, "Cenâiz", 62; Müslim, "Mesâcid", 3.

وَاكَرْبَ اَبَاهُ فَقَالَ لَهَا: لَيْسَ عَلَى اَبِيكَ كَرْبٌ بَعْدَ الْيَوْمِ

Vay babamın sıkıntısına diye (ağlamaya başladı). Peygamberimiz:

"Kızım bugünden sonra baban hiç sıkıntı çekmeyecek,buyurdu.[380]

Nihayet, insanlık şerefine yaratılmış olan yüce Peygamber 8 Haziran 632 Pazartesi sabahı elini kaldırdı, üç kere parmağı ile işaret etti: "Refik-i âlâya – en yüce dosta" dedi ve bu son kelimelerle eli düştü. Aziz ruhu uçarak Rabbine kavuşmuş oldu.[381]

Allah'ım O'na O'nun âl ve ashabına çok çok rahmet eyle.

Hz. Aişe Validemiz Peygamberimizin 63 yaşında vefat ettiğini söylemiştir.[382]

Peygamberimizin vefat haberi hemen yayıldı: Bunu duyan herkes şaşırdı kaldı. Medine'nin üstünü derin bir matem havası kapladı. O'nun biricik kızı Hz. Fâtıma'nın şu sözleri bu münasebetle söylenmiştir:

"O gün gökyüzünün ufukları bozardı. Günün ortasında güneşin aydınlığı köreldi. İkindi vaktinde kâinatı karanlık içinde bıraktı. Peygamberin vefatından sonra yeryüzü O'na üzüntüsünden bir kum yığını haline geldi. Artık şimdi doğunun batının şehirleri O'na ağlasın. Mudar ve Yemen'in bütün kabileleri matem tutsun."[383]

Evet bu acı haberi duyanlar şaşırmışlardı. Bazıları bu habere inanmak istemiyordu. Bunların başında Hz. Ömer de vardı. Peygambere olan aşırı derecedeki sevgi ve saygısı sebebiyle O'nun öldüğüne inanmak istemiyor:

"Her kim Muhammed öldü derse boynunu vururum", diyordu.

Hz. Ebû Bekir haberi öğrenir öğrenmez hemen koştu Mescide geldi. Orada olanların Peygamberin ölümü konusunda ayrılığa düştüklerini görünce bir konuşma yaptı ve şöyle dedi:

"Kim Muhammed'e tapıyorsa bilsin ki Muhammed ölmüştür. Kim Allah'a tapıyorsa bilsin ki, Allah daim ve bâkidir." dedi ve sonra şu Ayet-i Kerime'yi okudu:

380 Buhârî, "Meğazî", 83.
381 Buhârî, "Meğazî", 83.
382 Buhârî, "Meğazî", 85
383 *Sahih-i Buhârî Tecrîd-i Sarih Tercemesi*, c. XI, V, XXV, XXVI.

وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُولٌۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُۜ اَفَائِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ
انْقَلَبْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْۜ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللّٰهَ شَيْـًٔاۜ وَسَيَجْزِي
اللّٰهُ الشَّاكِر۪ينَ

"Muhammed ancak bir Peygamberdir. Ondan önce de Peygamberler gelmiş geçmiştir. Şimdi o ölür ya da öldürülürse gerisin geriye mi döneceksiniz. Kim geri dönerse Allah'a hiçbir şekilde zarar vermiş olmayacaktır. Allah şükredenleri ödüllendirecektir."[384]

Şaşkınlık içinde olan Müslümanlar bu âyet-i duyunca sanki ilk defa duymuş gibi oldular.

Hz. Ebû Bekir'in bu konuşmasından sonra herkes kendine geldi.[385]

Ayet-i Kerime, Peygamberin kendisinden önceki Peygamberler gibi öleceğini haber veriyor ve O'nun getirdiği mesaja sımsıkı sarılmanın gerektiğine işaret ediyordu.

Peygamberimiz pazartesi günü vefat etmiş, vefatının ikinci günü olan salı günü yıkanmış ve namazı kılınmıştır.

Peygamberimizi Hz. Ali yıkadı, amcası Abbas (ra.) ile oğulları Abdullah, Fazl ve Kusem (ra.) yardımcı olmuşlardı.

Peygamberimiz vefat ettiği odada yıkandı ve mübarek cesedi bir sedir üzerine kondu. Burada cemaatle değil, herkes içeriye girip cenaze namazını kıldı. Bu sebeple namaz akşama kadar devam etti. Sonra vefat ettiği bu odaya defnedildi.

Evet Peygamberimiz vefat etti ama O'nun getirdiği din dünya durdukça yaşayacak ve O'nun getirdiği kitap Kur'an-ı Kerim insanlığı aydınlatmaya devam edecektir.

Allahım, bizi o yüce Peygamberin yolundan ayırma ve kıyamet günü şefaatinden mahrum etme. Amin.

---

384 Al-i İmran, 3/144.
385 Buhârî, "Meğazî", 83.